

Havfugle

Der findes mange havfugle på Færøerne. Man mener, at der er omkring 2 millioner par, og at disse er helt sikkert en af hovedgrundene til, at rejsende kommer hertil. Denne brochure giver et hurtigt overblik over de arter, der findes her.

Mågerne har rød markering på næbbet. Ungerne pikker efter denne røde prik for at gøre de voksne fugle opmærksomme på, at de er sultne.

Føden

Der er stor forskel på, hvordan havfuglene finder deres føde, og hvordan de er tilpassede de forskellige livsformer. Nogle havfugle, som f.eks. ride, mallebuk og lille stormsvale, kan ikke dykke og lever derfor af den føde, de finder på og lige under havoverfladen. Sulen og ternen kan derimod dykke ned under overfladen, mens lunde, alk og lomvie kan dykke helt ned til 50-180 meters dybde. Edderfugl, tejt og topskarv holder sig tæt ved land, hvor de dykker ned til bunden. Kjoerne lader andre fugle, som f.eks. ride og lunde, fange deres føde for så at stjæle den fra dem i luften.

De fleste fanger føden inden for nogle få kilometer fra land, men mallebuk, skræpe, stormsvale og også sule kan dog flyve langt efter føden.

Havfuglene er sårbare i ynglesæsonen. Det er derfor vigtigt, at mennesker forstyrrer dem mindst muligt.

Forplantningen

Alle havfugle skal have et fast underlag til deres rede og æg, og derfor kommer de på land i ynglesæsonen. De fleste er samlede i kolonier på store fuglebjerge, der rummer lomvie, alk og ride, på hylder i fjeldsiden, mens mallebukken ikke er så krævende og bygger rede i de dele af fuglefjeldet, der bedst passer til dem.

De fleste fugle trækker lang væk fra Færøerne om vinteren. Havterne foretager den længste rejse - helt sydpå til Antarktis.

Trækket

Så snart ungerne er flyvefærdige, forsvinder havfuglene fra fuglefjeldene og spredes vidt omkring på havet. Lomvierne trækker til Norge og Nordsøen om vinteren, mens en del af de engelske og islandske lomvier kommer hertil. Om vinteren er islandske alker her sammen med søkongerne, der kommer længere nordfra. Sulerne findes i Nordatlanten hele året, men en del, især de unge, trækker sydpå til havet ud for Nordafrika.

Bestandenes størrelse

Naturlige variationer i havet er årsag til, at havfuglebestande varierer. At mallebukken først kom til Færøerne tidligt i 1800-tallet, for siden at blive den mest almindelige havfugl, er nok den største ændring i nyere tid.

Med undtagelse af mallebuk og sule har der været en nedgang i havfuglebestandene siden sidst i 1950'erne. Nedgangen sidst i 1980'erne skyldtes en meget lav fødeproduktion i havet omkring Færøerne. Nedgangen viste sig også i lunde-, ride- og ternebestandene, samt i hele det færøske samfund på grund af det dårlige fiskeri i årene, der fulgte.

Jagten

Når du kommer tæt på et ridefjeld forstår du, hvorfor et gammelt ordsprog siger, at "der er aldrig tyst i et ridefjeld".

Havfugle har altid haft betydning i den færøske husholdning, og jagten på dem har i nogle tilfælde ført til nedgang i de lokale bestande. Det var især lomvie og lunde, man fangede, men man tog også sule, gammel såvel som ung, mågearter, ride, topskarv og alm. skræpe. Man fanger stadig den voksne ikki-ynglende lunde, men mallebukken er nok den, der bliver fanget flest

af. Det er i dag kun tilladt at skyde alkefugle om vinteren, og fangsten er derfor betydeligt mindre idag.

Trusler

Havfuglene er meget sårbare i ynglesæsonen, når de er på land, og derfor yngler de ofte på ufremkommelige steder. Det er meget vigtigt, at de får fred og ikke forstyrres af hverken jagt eller turisme. Rotten har været til meget stor skade, for lunde, alm. skræpe og lille stormsvale, hvor den kan komme til ynglepladserne. Man gør derfor, hvad man kan, for at rotten ikke skal sprede sig.

Havfugle har altid haft betydning i færingerne husholdning - jagten har i visse tilfælde ført til nedgang i den lokale bestane.

Mallebuk (<i>Fulmarus glacialis</i>)		J F M A M J J A S O N D	600.000 par
Lunde (<i>Fratercula arctica</i>)		J F M A M J J A S O N D	550.000 par
Lille stormsvale (<i>Hydrobates pelagicus</i>)		J F M A M J J A S O N D	250.000 par
Ride (<i>Rissa tridactyla</i>)		J F M A M J J A S O N D	230.000 par
Lomvie (<i>Uria aalge</i>)		J F M A M J J A S O N D	175.000 par
Almindelig skråpe (<i>Puffinus puffinus</i>)		J F M A M J J A S O N D	25.000 par
Sildemåge (<i>Larus fuscus</i>)		J F M A M J J A S O N D	9.000 par
Alk (<i>Alca torda</i>)		J F M A M J J A S O N D	4.500 par
Tejst (<i>Cepphus grylle</i>)		J F M A M J J A S O N D	3.500 par
Edderfugl (<i>Somateria molissima</i>)		J F M A M J J A S O N D	3.500 par
Sule (<i>Sula bassana</i>)		J F M A M J J A S O N D	2.000 par
Havterne (<i>Sterna paradisaea</i>)		J F M A M J J A S O N D	2.000 par
Topskarv (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>)		J F M A M J J A S O N D	1.500 par
Sølvmåge (<i>Larus argentatus</i>)		J F M A M J J A S O N D	1.500 par
Svartbag (<i>Larus marinus</i>)		J F M A M J J A S O N D	1.200 par
Stormmåge (<i>Larus canus</i>)		J F M A M J J A S O N D	1.000 par
Stor stormsvale (<i>Oceanodroma leucorhoa</i>)		J F M A M J J A S O N D	1.000 par
Almindelig kjove (<i>Stercorarius parasiticus</i>)		J F M A M J J A S O N D	900 par
Storkjove (<i>Stercorarius skua</i>)		J F M A M J J A S O N D	450 par
Hættemåge (<i>Larus ridibundus</i>)		J F M A M J J A S O N D	250 par
Rødstrubet lom (<i>Gavia stellata</i>)		J F M A M J J A S O N D	15 par
Månederne fuglene er: Bestandens størrelse:	Fraværende Få Mange		
	par: 10 100 1.000 10.000 100.000 1.000.000		

Fuglene ovenfor er ikke vist efter samme størrelsesforhold.

TAG VARE PÅ FUGLELIVET

- Sejl ikke tættere på fuglebjergene end 200 m i ynglesæsonen (1. maj - 1. august).
- Forstyrrelse af fugle på rede kan medføre, at reden forlades, og at æg og unger dør.

- Det er ikke tilladt at samle æg.

- Sejl forsigtigt, hvor der er fugle - ikke for hurtigt eller i zig-zag.

ET PAR GODE RÅD

- Gå kun hvor der er varder eller andre afmærkede stier.
- Smid ikke noget fra dig i naturen - heller ikke i havet. Du får pant for flasker hos købmanden - også plasticflasker.
- Gå ikke for tæt på klippekanterne, når det blæser og regner.

Information om guidede ture findes på de lokale turistinformationer.

Udgiver: Færøernes Turistråd og Naturhistorisk Museum.
Distributør: Færøernes Turistråd.

Tekst: Ornitologisk station og Naturhistorisk Museum
(med forbehold for evt. fejl).

Fotografier: Absalon Hansen og Naturhistorisk Museum.

Ornitologisk Station
Fútalág 40
FO-100 Tórshavn
Tel +298 35 23 27
Fax +298 35 23 21
www.frs.fo
berguro@frs.fo

Faroe Islands
Færøernes Turistråd
undir Bryggjubakka 17
FO-100 Tórshavn
Tel +298 31 60 55
Fax +298 31 08 58
www.tourist.fo
tourist@tourist.fo

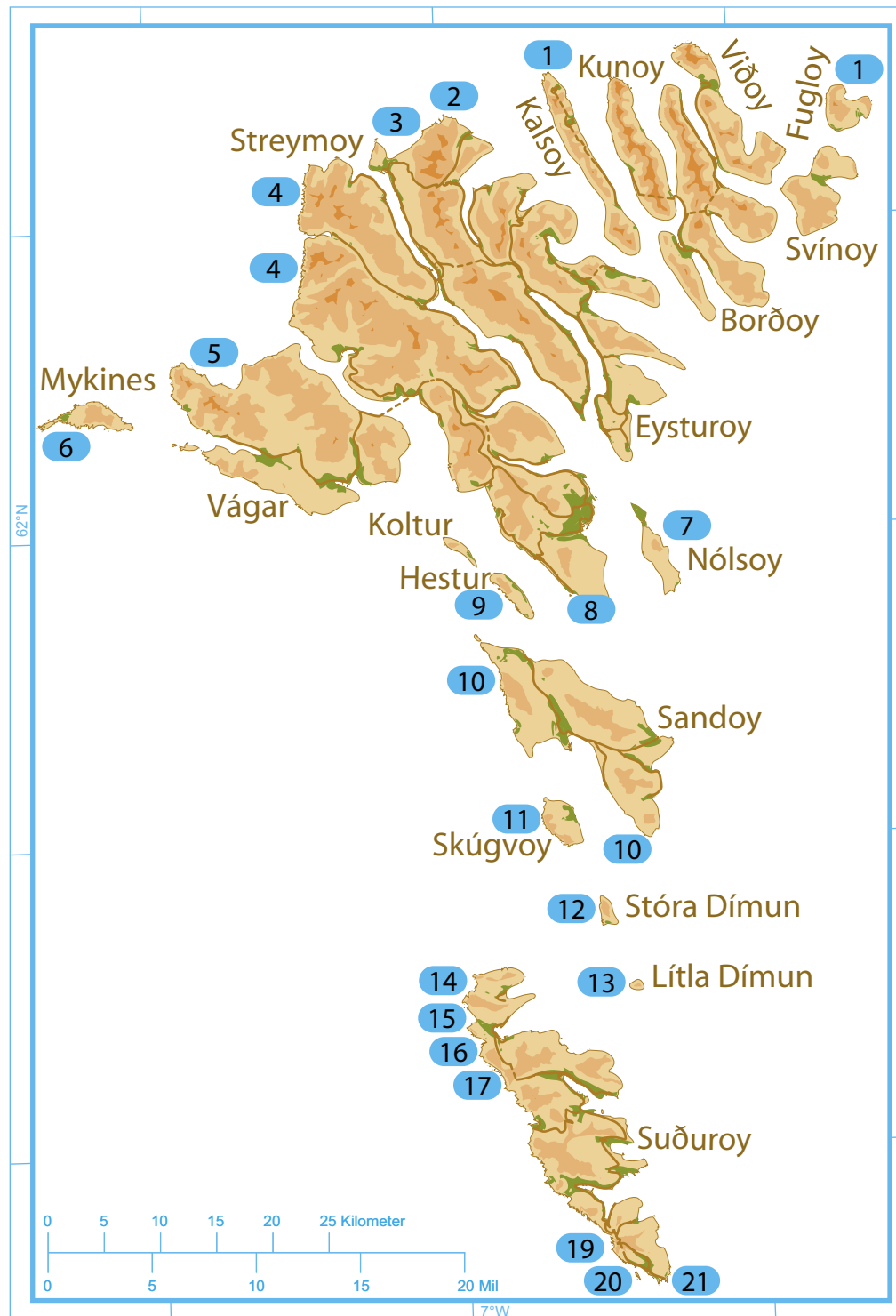
Naturhistorisk Museum
V. U. Hammershaimbgøta 13
FO-100 Tórshavn
Tel +298 35 23 00
Fax +298 35 23 01
www.ngs.fo
ngs@ngs.fo

Færøernes havfugle

www.visit-faroeislands.com

- 1 **Norðuroyggjar** *
Lomvie, ride og lunde. På øen Svínøy findes mange storkjover.
- 2 **Eysturoy**
Lomvie, ride og lunde.
- 3 **Eiði**
En gratis stationær kikkert er ved vejkannten. Herfra kan du se de flotte klipper, Risin og Kellingin.
- 4 **Fuglefjeldene ved Vestmanna og Saksun** *
Lomvie, ride og lunde.
- 5 **Víkar**
Tæt ved den forladte bygd Víkar er Viðvík, hvor der findes mange lunder. I fuglefjeldene øst for Viðvík findes lomvie og ride.
- 6 **Mykines** *
Lomvie, ride, lunde, lille og stor stormsvale findes her, såvel som den eneste population af sule.
- 7 **Nólsoy** * *
Verdens største koloni af lille stormsvale. Her findes mere end 250.000 par. Hertil kan man kun komme med guide.
- 8 **Kirkjubøholmur**
Edderfugl og havternekoloni. Holmen er fredet, men er så tæt ved land, at man kan se fuglene med kikkert fra bygden Kirkjubøur.
- 9 **Hestur** *
Lomvie, ride og lunde.
- 10 **Sandoy** *
Lomvie, ride og lunde.
- 11 **Skúgvoy** *
Den største lomviekoloni på Færøerne med mange rider og lunder. Her findes også storkjove.

- 12 **Stóra Dímun**
Her findes flere rider end på nogen af de andre øer. Her findes også lomvie og lunde.
- 13 **Lítla Dímun**
Lomvie, ride og lunde.
- 14 **Rituskor**
Lomvie, ride og lunde. Der er et rigt fugleliv på Ásmundarstakkur, som står udfør.
- 15 **Norðbergseiði**
Lomvie, ride og lunde.
- 16 **Hvalbiareiði**
Lomvie, ride og lunde.
- 17 **Á Røðini**
Parker bilen og følg flekspælerne mod vest i 15 minutter. Her er en vidunderlig udsigt og en gratis stationær kikkert.
- 19 **Beinisvørð**
Lomvie, ride og lunde.
- 20 **Sumbiarhólmur**
Edderfugle- og havternekoloni.
- 21 **Akraberg**
Lomvie, ride og lunde.

- * Organiserede ture med båd
- * Guidede ture til fods
- Tilgængeligt med bil
- Tilgængeligt til fods

Dette kort skal ikke bruges til at gå efter. Det giver kun et simpelt overblik over nogle af de steder, hvor du kan forvente at se mange søfugle. Der er nogle steder noteret, hvordan du kan komme til stedet.

Mallemuk

I begyndelsen af 1800-tallet begyndte mallemukken at yngle på Færøerne. Sidenhen er den blevet en af vores mest almindelige havfuglearter.

Det er kun 400 år siden, at mallemukken var så sjælden i Nordatlanten, at man troede det blev storm, hvis man så den. I den første tid på Færøerne yngede mallemukken i de høje fuglefjelde, men nu yngler den også på fjeldsider inde i landet.

Lomvie- og ridefuglefjelde

Lomvie- og ridefuglefjeldene er let genkendelige. Der, hvor lomvien yngler på Færøerne, yngler riden også, dog findes også små separate ridefuglefjelde. Om sommeren antager fuglebjergene en hvid farve på grund af fuglenes hvide afføring, og det kan ses langvejs fra.

Riden fæster sin meget stærke rede på klippesiden.

Den kan bygge sin rede, hvis der blot er et lille klippefremspring. Riden yngler ofte helt tæt, neden for et udhængende klippefremspring. Alken yngler også i fuglefjeldene, men bestanden er lille – der er måske én alk for hver 100 lomvier.

Lundeland

Lundelandet - der hvor lunden yngler og har sin hule - er let genkendeligt på dets stærkt grønne farve.

Lundens næringsrige afføring giver plantevækstens karakteristiske grønne farve. Lundelandet findes på de stejle skrånninger øverst, men også på skrånende partier nede i fuglefjeldene. Lunden graver sin hule ind i grønsværen, og omkring en meter inde lægger den sit æg.

Almindelig skråpe og stormsvale

Færøerne har to arter stormsvale, den lille stormsvale og den store stormsvale. For at forsvare sig over for rovfugle flyver stormsvalerne og skråpe til og fra ynglepladserne om natten, og derfor ser man meget lidt til dem.

De kan imidlertid dårligt forsvare sig imod de brune rotter, og derfor findes der ikke stormsvale, og kun meget få skråper på de øer, hvor rotter findes. Stormsvalen yngler mest i urer. Skråpen bygger sin rede ind i grønsværen ligesom lunden, men bestanden af skråpe er langt mindre. Skråpeungerne er flyvefærdige sidst i august eller først i september, mens de sidste stormsvaleunger ikke er flyvefærdige før hen imod juletid.

Verdens største koloni af lille stormsvale findes på Nólsoy. Hvis du vil se dem, må du komme derud om natten.

Det er kun på Mykines, at sulen yngler.

Sulen at yngle på selve øen, men bestanden er ikke vokset meget siden da. Sulen bygger store reder på brede hylder på Mykineshólm og på toppen af fritstående klipper. I begyndelsen af maj lægges ægget, og i begyndelsen af september er ungen flyvefærdig.

Sule

Sulen yngler kun på Mykines. Størstedelen yngler på selve Mykineshólmur, mens nogle hundrede par yngler på Flatidrangur og Píkarsdrangur inde på selve Mykines.

Omkring 1950

begyndte nogle

Topskarv og storskarv

Topskarven yngler i urer og hulrum ved fjeldfoden. Det kan variere meget, hvornår den lægger sit ene æg, og de tidligste unger er flyvefærdige i begyndelsen af juni. Føden finder topskarven tæt ved strandkanten, og de kan til tider samles i store flokke oppe på klippekanten og på skær.

Storskarven yngede på Færøerne indtil midten af sidste århundrede. Idag ses den kun sjældent.

Tejst

Tejsten yngler mest i urer og småhuler i fuglefjeldene. Den holder til tæt ved land, helst hvor vandet ikke er dybt.

Man kan lettest genkende tejsten på de hvide felter på vingerne og de flotte røde fødder.

Edderfugl

Edderfuglen yngler på flade klipper og på skrånninger, men også længere inde i landet. Den ses dog mest tæt ved stranden, hvor den leder efter føde. Edderfuglene finder nu en del af sin føde ved fiskeopdrættene og æder rester af fiskefoder, samt det dyreliv som findes der.